

Základy soukromého práva

Ondřej Pavelek

Právo obecně – základní charakteristika

- Prameny práva
- Systém práva
- Soukromé a veřejné právo

Občanské právo

- Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Historické kořeny soukromého práva – Římské právo → ABGB, BGB
- Zásady soukromého práva
- Význam občanského zákoníku pro právní řád

Osoby

- Právní osobnost a svéprávnost
- Fyzické osoby
  - Ochrana osobnosti člověka
  - Podoba a soukromí, informovaný souhlas – přesah k sociálním službám
- Právnícké osoby

Právnícké osoby

- Co je právnická osoba?
- Typy právnických osob
- Veřejné rejstříky – formální a materiální publicita
- Ustanovení a vznik
- Název
- Sídlo
- Účel
- Jednání ultra vires
- Zrušení a zánik

Spotřebitel a podnikatel

- *Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.*
- *Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*

Podnikatel

- Obchodní firma
- Sídlo podnikatele
- Zastoupení podnikatele
- Zákaz konkurence

Rodinný závod

- závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manželou sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob

Podnikání a souhlas druhého manžela

- § 715
- **(1)** Má-li být součást společného jmění použita k podnikání jednoho z manželů a přesahuje-li majetková hodnota toho, co má být použito, míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, vyžaduje se při prvním takovém použití souhlas druhého manžela. Byl-li druhý manžel opomenut, může se dovolat neplatnosti takového jednání.
- **(2)** Má-li být součást společného jmění použita k nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstvu, nebo je-li důsledkem nabytí podílu ručení za dluhy společnosti nebo družstva v rozsahu přesahujícím míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, platí odstavec 1 obdobně.

Zastoupení

- Smluvní zastoupení
  - Plná moc
  - Prokura
- Zákonné zastoupení
- Opatrovnictví

Právní skutečnosti

- Skutečnost vs. právní skutečnost
- Právní jednání, nicotné právní jednání, protiprávní jednání, právní událost
- Podmínka
- Výklad právních jednání
- Forma právních jednání
- Soukromá vs. veřejná listina
- Právní jednání vůči nepřítomné osobě
- Domněnka doby dojití

Právní skutečnosti

- Neplatnost právních jednání
- Omyl
- Relativní neúčinnost

Právní skutečnost – právní událost

- Význam času
- **Počítání času**
- **§ 605**
  - (1) Lhůta nebo doba určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek.
  - (2) Konec lhůty nebo doby určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá. Ne-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce.
- **§ 606**
  - (1) Polovinou měsíce se rozumí patnáct dnů a středem měsíce jeho patnáctý den.
  - (2) Je-li lhůta nebo doba určena na jeden nebo více měsíců a část měsíce, počítá se část měsíce naposled.
- **§ 607**
  - Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty pracovní den nejbližší následující.
- **§ 608**
  - Lhůta nebo doba určená v kratších časových jednotkách, než jsou dny, se počítá od okamžiku, kdy začne, do okamžiku, kdy skončí.

Promlčení a prekluze

- § 619
- **(1)** Jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé.
- **(2)** Právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla.

Co jsou závazky?

- Pohledávka vs. dluh
- Závazek vzniká
  - ze smlouvy,
  - z protiprávního činu,
  - nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá

Smlouva

- Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.
- Uzavření smlouvy
  - Návrh na uzavření smlouvy
  - Přijetí nabídky
  - Culpa in contrahendo
- Obsah smlouvy
- Forma smlouvy – lze uzavřít smlouvu emailem?

Smlouva

- Účinky smlouvy
- Změna okolností – podstatná změna okolností
- Smlouva o smlouvě budoucí

Obsah závazků

- Ze závazku je dlužník povinen něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět a věřitel je oprávněn to od něho požadovat.
- Neúměrné krácení vs. lichva
- Smlouvy uzavírané adhezním způsobem
- Úroky

Změna, zánik, zajištění a utvrzení závazků

Změny v osobě věřitele a dlužníka

- Změny v osobě věřitele
  - Postoupení pohledávky - *Věřitel může celou pohledávku nebo její část postoupit smlouvou jako postupitel i bez souhlasu dlužníka jiné osobě (postupníkovi).*
  - Postoupení souboru pohledávek
- Změny v osobě dlužníka
  - Převzetí dluhu
  - Přistoupení k dluhu

Změny v obsahu závazků

- Novace
- Narovnání

Zánik závazků

- Splnění
  - Řádné splnění
  - Prodlení dlužníka
  - Prodlení věřitele
- Dohoda
- Započtení
- Splynutí
- Prominutí dluhu
- Výpověď
- Odstoupení od smlouvy
- Následná nemožnost plnění
- Smrt dlužníka nebo věřitele

Zajištění dluhů

- Jistota
- Zástavní právo
- Ručení
- Finanční záruka
- Zajišťovací převod práva
- Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů

Utvrzení dluhu

- Smluvní pokuta
  - Ujednají-li strany pro případ porušení smluvené povinnosti smluvní pokutu v určité výši nebo způsob, jak se výše smluvní pokuty určí, může věřitel požadovat smluvní pokutu bez zřetele k tomu, zda mu porušením utvrzené povinnosti vznikla škoda. Smluvní pokuta může být ujednána i v jiném plnění než peněžitém.
  - Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta. K náhradě škody, vznikne-li na ni později právo, je poškozený oprávněn do výše smluvní pokuty.
  - **Pozor – smluvní pokuta a odstoupení od smlouvy vs. úroky z prodlení**
- Uznání dluhu

Smluvní typy

Kupní smlouva

- Kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.
- Předmět koupě: koupě movité a nemovité věci
- Práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího
- **Práva z vadného plnění**
- Záruka za jakost

Zvláštní ustanovení o koupi závodu

- Koupi závodu nabývá kupující vše, co k závodu jako celku náleží. O koupi závodu se jedná i v případě, že strany z koupě jednotlivou položku vyloučí, aniž tím celek ztratí vlastnost závodu.
- **§ 502 OZ:** *Obchodní závod (dále jen „závod“) je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.*

Nájem

- Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.
- Předmět nájmu
- Práva a povinnosti pronajímatele a nájemce
- Nájem prostoru sloužícího k podnikání

Ubytování

- Smlouvou o ubytování (o přechodném nájmu) se ubytovatel zavazuje poskytnout ubytovanému přechodně ubytování na ujednanou dobu nebo na dobu vyplývající z účelu ubytování v zařízení k tomu určeném a objednatel se zavazuje zaplatit ubytovateli za ubytování a za služby spojené s ubytováním ve lhůtě stanovené ubytovacím řádem, popřípadě ve lhůtě obvyklé.

Pacht

- Pachtovní smlouvou se **propachtovatel** zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání a **pachtýř** se zavazuje platit za to propachtovateli **pachtovné** nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci.
- **Zemědělský pacht**
  - Je-li propachtován zemědělský nebo lesní pozemek, je ujednán zemědělský pacht.
- **Pacht závodu**
  - Je-li propachtován závod, pachtýř jej užívá i požívá způsobem a v rozsahu, v jakém je toho třeba k řádnému provozování závodu. Předmět činnosti provozované v závodu může pachtýř změnit, jen bylo-li to výslovně ujednáno.

Smlouva o dílo

- *Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.*
- *Dílem se rozumí **zhotovení určité věci**, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy **zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části**.*
- Způsob provádění díla

- Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno.
- Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami, nebo bez výhrad.
- Právo na zaplacení ceny díla vzniká provedením díla.
- Vady díla
- Určení ceny podle rozpočtu
- Stavba jako předmět smlouvy o dílo

Závazky z deliktů

Náhrada majetkové a nemajetkové újmy

- Protiprávnost
- Újma – majetková a nemajetková
- Příčinná souvislost
- Zavinění – formy zavinění

Protiprávnost

- Postup lege artis
  - Jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, včetně vědeckého výzkumu, je nutno provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy (čl. 4 Úmluva o biomedicíně)
- Informovaný souhlas
  - *Odpovědnost poskytovatele zdravotní péče za škodu na zdraví (podle § 420 a 421a obč. zák.) v případě nedostatečného poučení o možných rizicích a alternativách zákroku, ač jinak byla zdravotnická služba poskytnuta lege artis, nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. Při úvaze, o čem poučit, je nutno vycházet z kombinace pravděpodobnosti rizika určitého možného nepříznivého vývoje či nepříznivých následků zákroku a závažnosti takových následků pro celkový zdravotní stav pacienta. Čím závažnější budou nepříznivé následky v případě naplnění rizika, tím menší pravděpodobnost bude stačit ke vzniku povinnosti o nich pacienta poučit (25 Cdo 1381/2013)*

Újma

- Majetková újma
  - *újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi; skutečnou škodou je pak újma spočívající v tom, že dosavadní majetkový stav poškozeného se vlivem škodné události zmenšil (např. stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/70, publikované pod č. 55/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)*
- Povinnost k náhradě újmy na jmění (§ 2894 o.z.)

Nemajetková újma

- *újma, která vznikne narušením integrity člověka, tj. projeví se v osobnostní sféře člověka (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 25 Cdo 5162/2008)*
- Zásah do integrity člověka, která se projevuje v jeho nepohodlí či stresu.
- Např. bolestné

Případy náhrady nemajetkové újma dle zákona

- Ztráta radosti z dovolené
- Náhrada nemajetkové újmy dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Zákon o právu autorském
- Ochrana proti nekalé soutěži

Příčinná souvislost

- Tzv. kauzální nexus

- *O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo (conditio sine qua non) (25 Cdo 3285/2015)*

- Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3585/2007, Soubor C 8673). Právně relevantními příčinami tedy nemohou být kterékoli faktické příčiny, sebevíc vzdálené od škodního následku, nýbrž je třeba vyčlenit (izolovat) jen ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité škody (tzv. adekvátní příčinná souvislost). Příčinná souvislost jako jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu je tedy dána tehdy, je-li škoda podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti, respektive poznatků adekvátním následkem protiprávního úkonu či škodní události. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je objektivní předvídatelnost škodního následku (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo v literatuře Knappová, M., Švestka, J. a kol.: Občanské právo hmotné, svazek II, 3. vydání, Praha, ASPI, 2002, s. 459, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1222/2012).

Rozdíl mezi škodou a nemajetkovou újmou

- Možnost objektivizace
- Má být vůbec nemajetková újma nahrazována?
  - x sovětská právní věda ji odmítala

Prevenční povinnost

- Vyžadují-li to *okolnosti případu* nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby *nedošlo k nedůvodné újmě* na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného (§ 2900 o.z.).
- Vyžadují-li to *okolnosti případu* nebo zvyklosti soukromého života, má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu, anebo odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami. Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit (§ 2901 o.z.)

Aplikační praxe prevenční povinnosti

- *Závěr, že poskytovatel zdravotní péče ve vztahu k pacientovi porušil generální prevenční povinnost (§ 2900 o. z.) či zakročovací povinnost (§ 2901 o. z.), se může týkat jen vedlejších či podpůrných činností, které nemají charakter individuálních léčebných postupů, u nichž je náležitá péče popsána odbornou literaturou či profesními standardy (25 Cdo 4536/2018).*
- ***Ponechání pacienta postiženého dezorientací, poruchami vnímání a ztrátou identity (Alzheimerova choroba ve třetím stupni) bez dozoru v místnosti s okny nezajištěnými proti plnému otevření představuje porušení prevenční povinnosti provozovatele domova se zvláštním režimem podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (25 Cdo 552/2014)***

Oznamovací povinnost

- Kdo porušil právní povinnost, nebo kdo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to bez zbytečného odkladu osobě, které z toho může újma vzniknout, a upozorní ji na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.

Okolnosti vylučující protiprávnost

- Nutná obrana
  - Příklad
- Krajní nouze
  - Příklad

Funkce náhrady újmy

- Kompenzace – dominance v české prostředí
- Sankce → tzv. punitive damages
  - Likvidační důsledky pro škůdce
- Prevence
- → význam pro poskytovatele zdravotních a sociálních služeb

- *...funkce náhrady škody se podávají z účelů ochrany jednotlivých právních norem (ochrany hodné právní statky), jejichž porušení vyvolává odpovědnost za škodu. Tak se přesouvají kritéria náhrady z vyrovnání k funkci zadostiučinění pro poškozeného, které lze nahlížet jako plnění se sankční funkcí ve vztahu ke škůdci, plnící zároveň i preventivní funkci v zájmu zabránění dalším škodám. (odlišné stanovisko Wagnerové k nálezu Pl. ÚS 16/04 ze dne 4. 5. 2005)*

Povinnost nahradit škodu

- Porušení dobrých mravů
- Porušení zákona
- Porušení smluvní povinnosti

Porušení dobrých mravů

- Škůdce, který poškozenému způsobí škodu **úmyslným** porušením dobrých mravů, je povinen ji nahradit; vykonával-li však své právo, je škůdce povinen škodu nahradit, jen sledoval-li jako hlavní účel poškození jiného.

Porušení zákona

- Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

Porušení smluvní povinnosti

- Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.
- Smlouva o péči o zdraví

Škoda způsobená několika osobami

- Je-li k náhradě zavázáno několik škůdců, nahradí škodu společně a nerozdílně; je-li některý ze škůdců povinen podle jiného zákona k náhradě jen do určité výše, je zavázán s ostatními škůdci společně a nerozdílně v tomto rozsahu. To platí i v případě, že se více osob dopustí samostatných protiprávních činů, z nichž mohl každý způsobit škodlivý následek s pravděpodobností blížící se jistotě, a nelze-li určit, která osoba škodu způsobila.

Regresní nárok

- Kdo je povinen k náhradě škody způsobené jinou osobou, má proti ní postih.
- *Jestliže zdravotnickému zařízení nebyly uhrazeny náklady vynaložené na léčení pacienta, kterému jiný odpovídá za škodu způsobenou na zdraví, pak v rozsahu, v jakém je dána odpovědnost škůdce, má zdravotnické zařízení právo přímo proti škůdci na náhradu nákladů spojených s léčením (25 Cdo 357/2004)*
- *Zdravotní pojišťovna má proti pojistiteli odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorových vozidel přímý nárok na náhradu nákladů vynaložených na léčení svého pojištěnce zraněného zaviněným protiprávním jednáním při dopravní nehodě (25 Cdo 1896/2016)*

Regresní nárok

- *Rodič dítěte poškozeného na zdraví je osobou povinnou nahradit zdravotní pojišťovně náklady vynaložené v rámci systému veřejného zdravotního pojištění na léčení dítěte, jestliže újmu na jeho zdraví zavinil porušením povinnosti náležitého dohledu nad dítětem. Zdravotní pojišťovně nárok nenáleží v rozsahu, v němž se na újmě na zdraví podílelo počínání samotného dítěte (bez ohledu na to, zda zaviněné, či nikoliv). Možné dopady uložení povinnosti k náhradě těchto nákladů rodiči do rodinného rozpočtu tuto povinnost rodiče nevyklučují, mohou však být zvažovány z hlediska případného přiměřeného snížení výše náhrady soudem, a to zejména s přihlédnutím k okolnostem případu, k osobním a majetkovým poměrům povinné osoby i k poměrům zdravotní pojišťovny (analogické použití tzv. moderačního práva soudu podle § 450 obč. zák.). (25 Cdo 3552/2014)*

Zvláštní skutkové podstaty

- Jaký je vztah obecné a zvláštní části?

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

- Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.
- Společně a nerozdílně se škůdce nahradí škodu i ten, kdo nad ním **zanedbal náležitý dohled**. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdce zanedbal dohled.

Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi

- Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost, ať již v domácnosti, provozovně či na jiném podobném místě, nahradí společně a nerozdílně s ní škodu způsobenou v takovém místě nebo při této činnosti někomu jinému nebezpečnou povahou takové osoby.

Škoda z provozní činnosti

- Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zprostí, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

Škoda způsobená provozem zvlášt' nebezpečným

- Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; provoz je zvlášt' nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.

Škoda na nemovité věci

- Kdo, byť oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou.

Škoda z provozu dopravních prostředků

- Kdo provozuje dopravu, nahradí škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Stejnou povinnost má i jiný provozovatel vozidla, plavidla nebo letadla, ledaže je takový dopravní prostředek poháněn lidskou silou.

Škoda způsobená věcí

- Kdo je povinen někomu něco plnit a použije při tom vadnou věc, nahradí škodu způsobenou vadou věci. To platí i v případě poskytnutí zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb.

Škoda způsobená vadou výrobku

- Škodu způsobenou vadou movité věci určené k uvedení na trh jako výrobek za účelem prodeje, nájmu nebo jiného použití nahradí ten, kdo výrobek nebo jeho součást vyrobil, vytěžil, vypěstoval nebo jinak získal, a společně a nerozdílně s ním i ten, kdo výrobek nebo jeho část označil svým jménem, ochrannou známkou nebo jiným způsobem.

Škoda na převzaté věci

- Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, neprokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak.

Škoda na odložené věci

- Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají, nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci. Stejně nahradí škodu provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství.

Škoda na vnesené věci

- Kdo provozuje pravidelně ubytovací služby, nahradí škodu na věci, kterou ubytovaný vnesl do prostor vyhrazených k ubytování nebo k uložení věcí, popřípadě na věci, která tam byla pro ubytovaného vnesena. To platí i tehdy, byla-li věc za tím účelem ubytovatelem převzata.

Škoda způsobená informací nebo radou

Způsob a rozsah náhrady

- Škoda x nemajetková újma
- Ušlý zisk x skutečná újma
- Škoda
  - Uvedením do předešlého stavu
  - Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.
- Nemajetková újma
  - Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

Snížení náhrady

- Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody **přiměřeně sníží**. Vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i k poměrům poškozeného.
- x Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena **úmyslně**.
- x Způsobil-li škodu ten, kdo se hlásil k **odbornému výkonu** jako příslušník určitého stavu nebo povolání, porušením odborné péče.

Nemožnost určení výše náhrady

- Nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud.

Náhrada při újmě na přirozených právech člověka

- Co je přirozená práva člověka?
- Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i **okolnosti zvláštního zřetele hodné**. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s **použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného** se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.

Různorodá praxe soudů nižších stupňů u NÚ

- OS Semily sp. zn. 2 T 92/2015: 20.000 Kč za vloupání do bytu
- X
- OS Mělník, sp. zn. 3 T 3/2015: 5.000 Kč vyhrožování zabitím, střílení u hlavy, polití benzínem

Zásady rozhodování o nemajetkové újmě

- Definice nemajetkové újmy
- § 13 o. z. legitimní očekáván
- Volné soudcovské uvážení
- Nemožnost exaktního vymezení

Náhrada nemajetkové újmy na zdraví

- Pojem zdraví
- Prameny právní ochrany zdraví
- Rozsah náhrady nemajetkové újmy na zdraví
  - Bolestné
  - Náhrada za ztížené společenské uplatnění
  - Další nemajetkové újmy
  - x náklady léčení

Způsob určení náhrady nemajetkové újmy a zdraví

- Paušální částky stanovené předpisem
- Volné soudcovské uvážení
- Klasifikace bolestí
- Tzv. Schmerzengeldtabelle (Německo)

- Role znalců při určení výše náhrady

Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví

- Cesta k Metodice
- Povaha a funkce
- Rozsah
  - Bolestné
  - Ztížení společenského uplatnění
    - Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví

Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání

- Nařízení vlády č. 276/2015 Sb. o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání
- Rozdíly mezi Metodikou a nařízením → zásada jednoty právního řádu (Ústavní soud)

Rozhodná kritéria pro určení výše náhrady

- Kritéria na straně poškozeného
  - Věk
  - Dosavadní život
  - Rodina a partnerské vztahy
  - Studium, profese a zaměstnání
  - Záliby a volný čas
  - Majetkové poměry
  - Spoluodpovědnost
  - Pohlaví, diskriminace a šikana
- Kritéria na straně škůdce
  - Míra zavinění
  - Majetkové poměry

Výše náhrady nemajetkové újmy na zdraví

- Různé pohledy
  - Metodika – a cca 21 000 000 Kč
  - Srovnání se zahraničím

Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení a zvláště závažném ublížení na zdraví

- Základní východiska
- Zvláště závažné ublížení na zdraví
- Okruh oprávněných
- Kritéria pro určení výše náhrady
- Odlišná pracovněprávní úprava

Náhrada majetkové újmy na zdraví

- Pozor na rozdíl mezi újmou majetkovou a nemajetkovou
- Náklady spojené s péčí o zdraví
- Náklady pohřbu
- Peněžité dávky

Pracovně právní odpovědnost

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Prevenční povinnost – vizte výše
- Schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, a ztráta svěřených věcí
- Rozsah a způsob náhrady škody
- Pracovní úrazy a nemoci z povolání

Děkuji za pozornost